

Üniversite Yönetimlerinin Girişimci Üniversite Kavramına İlişkin Görüşleri*

Views on the concept of entrepreneurial university and managements of university

Mustafa Ökmen¹, Vedat Bal²

¹Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve ²İşletme Fakültesi, Manisa

Özet

Son yıllarda yükseköğretim alanında küresel ölçekte düşünsel dönüşümler ve üniversitelerde yönetim ve eğitim alanlarında geleneksel tanımları dışlayarak yaşanan köklü dönüşüme ilişkin politikalar görülmektedir. Bu araştırmanın amacı değinilen dönüşüm kapsamında girişimci üniversite kavramına ilişkin görüşleri incelemektir. Çalışmada, Türkiye'deki kamu üniversitelerinin üst yönetiminde görev yapan öğretim üyelerinin görüşleri anket yardımı ile toplanarak değerlendirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Girişimci üniversite, üniversite-sanayi işbirliği, yükseköğretim.

Abstract

Overwhelming paradigmatic shifts have been experienced on a global scale in regard to higher education fields and policies of a radical transformation nature, excluding traditional definitions of management and education fields have been observed. The aim of this study is to elucidate different views on the term "entrepreneurial university" and other perspectives related to the term. The study has hence gathered the views of high level managerial academic staff by means of questionnaires, thereby realizing an overview of concepts.

Key words: Entrepreneurial university, higher education, university-industry cooperation.

Küreselleşme ve teknolojinin gelişimiyle ortaya çıkan bilgi çağı birçok alanda rekabeti artırarak dönüşümü her alanda zorunlu hâle getirmiştir. Kültür, sanat, sağlık, ekonomi ve diğer alanlarda olduğu gibi eğitimde de önemli dönüşümler ve yeni yapılanmalar ortaya çıkmıştır. Özellikle yükseköğretim gibi ülkelerin ilerlemesinde itici güce sahip olan üniversitelerde bir anlayış değişimi gündeme gelmiştir (Odabaşı ve ark., 2010, s. 127). Üniversite, toplumda eğitim ve araştırma faaliyetlerinin gerçekleştirildiği en üst düzey kurumdur. Bilimsel bilgi üretmek ve ürettiklerini topluma sunmak, öğretim ve akademik çalışmalar yapmak, öğrencilere eleştirel düşünme-analiz yapabilme akıl yürütme gibi becerileri kazandırmak üniversitenin temel işlevleridir (Yücebalkan ve ark., 2010). Üniversitelerin eğitim görevleri yanında evrensel ve/veya kamu yararı gözeterek kendilerince

uygun gördükleri araştırma çalışmalarına sanayinin destek sağlamaması ve üniversiteleri kendi gereksinim duyduğu özel araştırma konularına yönelme çabaları, karşılıklı çıkar esasına dayalı işbirliği model ve uygulamalarının son çeyrek yüzyılda ivmesel bir artış göstermesine yol açmıştır (Kiper, 2010, s. 7). Önceleri sadece bilgi üretmesi beklenen üniversitelerden, artık ürettiği bilgiyi etkin bir şekilde kullanması ve yeni üretimler için kaynak oluşturması beklenmektedir. Bu nedenle üniversiteler artan bir hızla girişimci niteliklere sahip olmaya çalışmaktadır. Üniversiteler; sözleşmeli araştırmalar, danışmanlıklar, bilimsel projeler, dış eğitim, patent-lisans, uzun süreli işbirliği, eğitim-öğretim müfredatının ayarlanması gibi faaliyetler üzerinde yoğunlaşarak akademik girişimciliği geliştirmeye çalışmaktadır (Çetin, 2007, s. 232). Yani bilgi üreten kenara çekilen üniversite, yerini bilgiyi üreten ve bunu üreten

İletişim / Correspondence:

Prof. Dr. Mustafa Ökmen
Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve
İdari Bilimler Fakültesi, Uncubozköy
Kampüsü, (Manisa-İzmir Yolu 1. km)
Merkez 45030 Manisa
e-posta: okmenm@hotmail.com

Yükseköğretim Dergisi 2013; Çevrimiçi (Online) Erken Baskı. © 2013 Deomed

Geliş tarihi / Received: Aralık / December 2, 2012; Kabul tarihi / Accepted: Mart / March 21, 2013;
Çevrimiçi yayın tarihi / Published online: Temmuz / July 11, 2013

Bu çevrimiçi makalenin atıf künyesi / Please cite this online article as: Ökmen, M., Bal, V. (2013).
Üniversite yönetimlerinin girişimci üniversite kavramına ilişkin görüşleri. *Yükseköğretim Dergisi*,
doi:10.2399/yod.13.010

*Bu çalışma 02-04 Mayıs 2012 tarihlerinde Manisa'da düzenlenen Uluslararası 4. Girişimcilik kongre-
sinde yapılan sunumun güncellenmiş hâlidir.

Çevrimiçi erişim / Online available at: www.yuksekogretim.org • doi:10.2399/yod.13.010 • Karekod / QR code:



me dönüştüren, piyasa ve piyasa aktörlerinin çözüm ortağı olan girişimci bir yapıya bırakma eğilimindedir (Torun ve Öztürk, 2013, s. 200). Bu eğilim beraberinde üniversitelerin sahip oldukları işlevlerini girişimcilik özellikleri ile destekleyerek; topluma, ekonomiye, toplumun refah düzeyi ve yaşam kalitesine ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan oldukça geniş çerçevede katkıda bulunmaya çalışan “girişimci üniversite” kavramını doğurmuştur (Çetin, 2007, s. 219). Mautner’a (2004) göre, girişimci üniversite olgusu kavram olarak ilk kez Clark’ın 1998 yılında “Girişimci Üniversitelerin Yaratılması: Dönüşümün Organizasyonel Boyutu” isimli kitabında ele alınmıştır. Clark’ın (1998, s. 355) 1990’ların başlarına doğru ortaya attığı “girişimci üniversite” kavramı üniversite-sanayi işbirliğini teşvik edici özelliklere sahip, bilimsel alanda sürekli yeniliği araştırarak, geleceğe dönük güçlü stratejik kararlar alabilmek için organizasyonel yapısında ciddi değişimleri göze alan üniversiteler için kullanılmıştır (Aalerud, 2004, s. 23). Mohar ve Jain’e (2007) göre, gelişmiş bir üniversitenin bilginin üretilmesi ve yayılmasında öncü olması, eğitim faaliyetlerinde yenilikçi olması gibi özelliklerinin yanı sıra “ihtiyaç duyduğu finansmanı kamu dışındaki kaynaklardan sağlayabilme” becerisine sahip olması ile girişimci üniversite olarak nitelendirilebilir. Etzkowitz’e (2012) göre girişimci üniversite; sermaye temin etme, bağımsızlık, karşılıklı dayanışma ve yanısıma özelliği gibi farklı olguların kombinasyonları çerçevesinde oluşan fırsatlar ile ilişkilidir. Bilginin ekonomik büyüme, istihdam yaratma ve rekabet için itici bir güç olarak ortaya çıktığı günümüzde, girişimci üniversiteler bilginin üretilmesi ve yaygınlaştırılması hususunda önemli bir rol oynamaktadır (Guerrero ve Urbano, 2012, s. 43). Küresel ölçekte hizmet sunmayı hedefleyen üniversitelerin değişimi yönetmesi ve rekabette öne çıkabilmesi finansal açıdan da güçlü olmasına bağlıdır (Altmann ve Ebersberger, 2013). Girişimciliğin geçmiş dönemlere göre daha da önemli hâle geldiği günümüz toplumlarında üniversitelerin girişimci kimlikleri ile ihtiyaç duyacakları finansal kaynakları yaratmaları mümkündür. (Miller ve Acs, 2013).

Türkiye’deki kamu üniversiteleri de küresel, ulusal ve kurumsal düzeydeki rekabeti artırıcı etkiler sonucu yeni arayışlar içine girmiştir (Odabaşı, 2008). Bu arayışlar genellikle iki farklı uygulama şeklinde görülmüştür. Birincisi, üniversitenin rutin işlerinin üniversite dışına aktarılması (yemekhane ve kantin işletmeleri, temizlik gibi hizmetlerde taşeronlaşma), diğeri ise üniversitelerin kendi temel faaliyetlerinin ticarileşmesidir. Bir yandan, “üniversite şirketleri” olarak tanımlanan, daha çok üniversite-sanayi-sermaye işbirliği şeklinde yürütülen mühendislik bilimlerindeki uygulamalar (Teknopark A. Ş.) ile tıp fakültelerinde, fakülte olanakları ile kurulan vakıflar, sosyal bilimlerde piyasanın talep ettiği her türlü sertifika programları veya “paralı”

kurslar bunlardandır. Öte yandan, tezsiz yüksek lisans programları, ikinci öğretim ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kampus’unda olduğu gibi, şube üniversite uygulamaları ise Türkiye üniversitelerinin piyasa merkezli çalışmasının son örneklerindendir (Aslan, 2010, s. 180).

Akademik çevre ile iş dünyası arasındaki ilişkilere farklı bir boyut kazandıran girişimci üniversiteler olgusu gerek akademik camia gerekse toplumun diğer kesimlerinden oldukça farklı tepkiler almaktadır. Üniversitelerin girişimci olmasını, sanayi ile işbirliğini teşvik etmesini isteyen görüşlere karşın, bunların üniversiteye zarar vereceği endişesi taşıyan görüşlere de rastlamak mümkündür. Odabaşı ve Odabaşı’na göre; en başta “girişimcilik” kavramının geleneksel olarak kâr amaçlı, çıkarları ve fırsatları gözleyen, onları değerlendirmeye yönelik bir doğasının olması ilk tepkilerin odak noktalarını oluşturmaktadır. “Üniversiteler ticarileşiyor”, “Akademik Kapitalizm”, “Üniversitelerin Şirketleşmesi”, “Paracı Üniversiteler” gibi, içerikleri haklı biçimde bazı olumsuzluklar taşıyan tanımlamaların bu tepkileri ortaya çıkarması gayet normaldir. Salt para merkezli düşünce, üniversitelerin onuruna tehdit olarak algılanabilmektedir. Bu algıda üniversitelerin bağımsız eleştiri yeri olmaktan çıkması, piyasaya ve öğrenciye finansal olarak bağlı olması ve özerkliğinin kaybolması gibi öngörülerin önemi büyüktür (Odabaşı ve Odabaşı, 2004, s. 22).

Bayrak ve Halis’e (2003) göre; iş dünyasının ihtiyaçlarına cevap veremeyen bilgileri üreten üniversitelerin, bu bilgileri üretmek için harcadığı kaynaklar ulusal ekonomi için sadece maliyettir. Kullanılmayan para gibi, paylaşılmayan bir bilgi ve hareket etmeyen bir sermaye yararsızdır. Ancak üniversitelerin kendinden beklenen faydayı sağlaması için sanayi ile karşılıklı etkileşimde bulunması gerekir. Günümüze kadar bu etkileşim gelişmediği için ciddi kayıplar söz konusu olmuştur. Tarafların, pazar ekonomisine yönelik yeni küresel politikalarla kazandığı göreceli rekabet üstünlüğünü kaybetmeye başlayan ulusal ve yerel sanayinin gücünü artıracak şekilde ittifak sağlamaları ve böylece gelişmeyi destekleyen ve hızlandıran, işbirliğini önemseyen bir kurumsallaşmayı sağlamaları gerekmektedir. Geçici heveslerle, popüler amaçlı, kriz ve refaha göre musluk gibi açılıp kapatılan işbirlikçi anlayışlar yerine, “girişimci üniversite” yaklaşımıyla bilim ve piyasa arasında değer yaratma ve üstünlük sağlama anlayışını hâkim kılma çabası, potansiyeli avantaja dönüştürmede önemli bir strateji olacaktır.

Etzkowitz (2012) uluslararası rekabette ayakta kalabilmek için akademi-endüstri işbirliği üzerinde durulması gerektiğini savunur. Ona göre; hem endüstri hem de akademik çevre ekonomik büyümeyi sağlayabilmek için teknolojide meydana gelen gelişmeleri yeniden gözden geçirmek ve işbirliği yaparak girişimci üniversite modelini benimsemek zorundadırlar.



Kilidbari ve ark. (2013) ise, girişimcilik potansiyeli olmayan toplumların küresel rekabette geri düşebileceğini belirtirken, girişimci karaktere sahip öğrenciler yetişmesi için girişimci üniversitelerin gerekliliği konusunu vurgulamaktadırlar. Mok (2012) Doğu Asya ülkelerinden Hong Kong, Singapur, Tayvan ve Güney Kore’de ulusal yenilik sistemlerinde Ar-Ge çalışmalarının önemini incelerken üniversite-sanayi ortaklığının inovasyon çalışmalarında ve teknolojinin gelişiminde önemli bir paya sahip olduğunu tespit etmiştir. Minguillo ve Thelwall (2013), kurumsal işbirliği ile akademik bilginin teknoparklarda teknolojinin gelişimine ve dolayısı ile sosyal refaha önemli katkılar sağladığını belirterek üniversitelerin girişimci rolü üzerinde durmuşlardır. McAdam ve ark. (2012), bölgesel kalkınma ajanslarının üniversitelerden iş dünyasına teknoloji transferi konusundaki rollerini inceledikleri çalışmalarında, bilgi tabanlı ekonomide üniversitelerden teknoloji transferinin gelecekte çok daha önemli olacağını, bu nedenle girişimci üniversitelerin teşvik edilmesinin gerekliliğini savunmaktadır.

Yukarıdaki olumlu görüşlerin aksi yöndeki görüşler de şöyledir:

Aslan’a göre; üniversiteye ayrılan kamu kaynaklarının azaltılması üniversiteleri farklı yollarla kaynak yaratma çabası içine itmiş, bu durum ise üniversitelerde ticarileşme sürecini hızlandırmıştır. Ticari yapı da üniversitelerde köklü bir değişimi körüklemiştir. Özellikle “akademik özgürlük” ve “bilimsel özerklik”ten hem uygulamada söz edilemez hâle gelmiş, hem de bu kavramlar zihinlerden silinmeye, yerlerini “piyasa” kavramlarına bırakmaya başlamıştır. Bu bakımdan, üniversiteler için yeni bir kamu politikasının oluşturulması, vakıf üniversitelerine ayrılan her türlü devlet yardımı kesilerek bütçeden devlet üniversitelerine ayrılan kaynağın artırılması ivedilik kazanmıştır (Aslan, 2010, s. 183).

Derek Bok ise, ticarileşme sürecinin, üniversitenin bağımsız kimliğine zarar vereceğini ve itibarını zedeleyeceğini öne sürmektedir. Ticarileşme ile elde edilen finansal getirinin öğretim üyelerinin dürüstlüğüne ve demokratik bakış açılarını etkileyerek kamuoyunun bu kişi ve kurumlara duyduğu güveni azaltacağını vurgulamıştır (Bok, 2007, s.115-116).

Yücebalkan ve ark. (2010), neoliberal politikalarla birlikte ortaya çıkan ticari uygulamaların akademik kapitalist metalaşma sürecinde üniversitelerin gerçek misyonuna yabancılaşmasını ve eleştirel konumlarını zayıflatarak öğrencilerin soruşturma düzeyini azaltmasına yol açtığını savunmuşlardır.

Dan (2013) ise, üniversitelerin ticari faaliyetler içerisine girerek sanayi ile birlikte çalışmalar gerçekleştirmelerinin öğrencilerin gelişmesi açısından oldukça faydalı olduğunu ancak üniversitelerin bu konuda kuralları önceden belirlenen stratejilere sahip olmalarının bir zorunluluk olduğunu savunmuştur.

Girişimci üniversitelerin birincil amacı, girişimci yetenekleri ve düşünce yapısını (mantalite) geliştirmektir. Üniversite-sanayi-devlet sarmalında bireysel ve kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi ve etkileşim sağlanması suretiyle, üniversitelerin girişimciliğe ait politikaların etkinliği ve sürdürülebilirliği bakımından bölgelerinde daha aktif rol oynamaları mümkündür (Sakınç ve Bursalıoğlu, 2012, s. 98).

Araştırmanın Amacı

Üniversitelerde karar vericilerin “girişimci üniversite” kavramını algılama düzeyleri, bu kavrama yaklaşımların belirlenmesi bu araştırmanın öncelikli amacıdır. Diğer bir amacı ise, yöneticilerin görüşleri ile demografik özellikleri arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlılık düzeylerinin tespit edilmesidir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, değişkenler arasında karşılaştırmalı inceleme-iyi içeren ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ve hâlen vârolan durumu, vârolduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1998).

Evren, Veri Toplama Aracı ve Analizi

Araştırmanın evrenini YÖK’e bağlı 103 Devlet Üniversitesinin üst yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırma için bilgi toplama aracı olarak anket yöntemi tercih edilmiş ve katılımcıların verdikleri cevapların gerçek görüşleri olduğu varsayılmıştır. Celal Bayar Üniversitesi Rektörlüğü izni ve desteği ile 103 üniversite rektörlüğüne Ek 1’de verilen anket çıktısı ve online olarak doldurabilecekleri link bilgisi gönderilmiştir. Online olarak 80, yazılı olarak 131 anket formu doldurulmuştur.

Anket formunun hazırlanması aşamasında girişimci üniversite, üniversite-sanayi işbirliği, yükseköğretimde finansman, yükseköğretimde rekabet ve bunun gibi konular yerli (Aslan, 2010; Odabaşı ve Odabaşı, 2004; Sakınç ve Bursalıoğlu, 2012) ve yabancı (Mohar ve Jain, 2007; Farsi, 2012) literatürden yararlanılarak 28 soru oluşturulmuştur. Bu sorulardan sekiz tanesi demografik bilgilere yönelik olarak düzenlenmiştir. Ankette idareciler, her bir ifadeye ne ölçüde katılıp katılmadıklarını 5’li Likert tipi ölçek kullanarak belirtmişlerdir. Anketlerden elde edilen veriler SPSS 17 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Program yardımıyla frekans ve yüzde değerleri analizi, aritmetik ortalama, standart sapma ve ki kare testi uygulanmıştır. Anket formundaki 4. ve 7. soruların anketin güvenilirliğini olumsuz yönde etkilediği gözlemlendiğinden bu sorular araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Anketin güvenilirlik katsayısı (Cronbach alfa) 0.71 olarak bulunmuştur.

Bulgular ve Tartışma

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir. Ankete 10 (%4.7) rektör, 68 (%32.2) rektör yardımcısı, 36 (%17.1) rektör danışmanı ve 97 (%46) üniversite yönetim kurulu üyesi olmak üzere toplam 211 kişi katılmıştır.

Katılımcıların yarıya yakının (%50.7) 1-5 yıl arasında, %35.5’nin ise 7 yıldan daha fazla sürede idari deneyime sahip olan tecrübeli bireyler olduğu belirlenmiştir. Uzmanlık alanları bakımından ise daha çok Sosyal Bilimler (%32.7) ve Mühendislik (%29.9) alanında oldukları görülmüştür. Oldukça yeni olan “girişimci üniversite” kavramının katılımcıların büyük çoğunluğu (%86.3) tarafından daha önceden bilindiği tespit edilmiştir. Katılımcılardan %43.6’sının üniversite dışındaki faaliyetlerinden gelir elde ettikleri, %93.8’nin bulunduğu üniversite yakınlarında organize sanayi bölgesinin vârolduğu ve %88.6’sının erkek bireylerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Tablo 2’de üniversitelerin finansal açıdan mevcut durumu ve değişimine yönelik yapılan önermelere yöneticilerin hangi oranda katıldıkları görülmektedir. Teknoloji başta olmak üzere toplumda meydana gelen birçok yeniliğe yön veren üniversite üst yönetimlerinin “Üniversitelerde değişim zorunludur” önermesine %90.1 gibi yüksek oranda pozitif katılımı görülmektedir. Mevcut durumun istenilen düzeyde olmadığı ve değişimin zorunluluk derecesinde bir ihtiyaç olduğu kanısı ortaya çıkmaktadır. Üst yönetimdeki katılımcıların büyük bir kısmı (%68.2) üniversitelerin yeterince özerk olmadığı görüşündedir. Ancak özgür olan ve kendi kararlarını alabilen yönetimlerin girişimcilikte daha başarılı olacağı düşünüldüğünde bu durumun üniversitelerin girişimcilik davranışı sergilemesi önünde bir engel teşkil ettiği söylenebilir. Bütçeden üniversitelere daha çok para aktarılması gerektiğini düşünen katılımcıların da %65.9 olduğu görülmektedir. Katılım oranının yüksekliğinden, devlet tarafından üniversitelere verilen para miktarının yetersiz olarak algılandığı ve kısıtlı ka-

■ Tablo 1. Demografik bilgiler.

İdari Görev	N	%	Alan	N	%
Rektör	10	4.7	Sosyal Bilimler	69	32.7
Rektör Yardımcısı	68	32.2	Mühendislik	63	29.9
Rektör Danışmanı	36	17.1	Tıp	24	11.4
Üniv. Yön. Kur. Üy.	97	46	Diğer/Fen	55	26.1
İdari Görev Süresi	N	%	Öğrenci Sayısı	N	%
1 yıldan az	20	9.5	0-10.000	46	21.8
1-3 yıl	62	29.4	10.001-20.000	24	11.4
3-5 yıl	45	21.3	20001-30.000	38	18
5-7 yıl	9	4.3	30.001-40.000	29	13.7
7 yıldan fazla	75	35.5	40.001 üzeri	74	35.1
Girişimci Üniversite	N	%	OS Bölgesi	N	%
Evet	182	86.3	Var	198	93.8
Hayır	29	13.7	Yok	13	6.2
Ünv. Dışı Gelir	N	%	Cinsiyet	N	%
Evet	92	43.6	Kadın	24	11.8
Hayır	119	56.4	Erkek	187	88.6

mu kaynakları düşünüldüğünde üniversitelerin daha fazla kaynak için gelir getiren faaliyetler yapması gerektiği söylenebilir. Zaten her dört katılımcıdan üçü (%76.8) üniversitelerin kendi finansal kaynaklarını oluşturması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir (■ Tablo 2).

Üniversitelerin özerkliği ile para kazanması arasında paralellik olduğu önermesi katılımcılardan tarafından %53.7 oranında destek görmüştür. Katılımcıların %78.22’si kendi kaynağını yaratan üniversitelerin gelişmeye açık olduğu görüşündedir. “Yükseköğretim finansmanı devlet tarafından karşılanması gereken bir kamu hizmetidir.” şeklindeki önermeye destek verenlerin %49.3 olduğu görülürken, %19.9’luk bir kısmın kararsız olduğu belirlenmiştir.

■ Tablo 2. Yükseköğretimde değişime ilişkin görüşler.

Önermeler	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ortalama	Standart sapma
Üniversitelerde değişim zorunludur.	3.8	4.3	1.9	20.9	69.2	1.52	1.00
Üniversitelerin yeterince özerk olduğunu düşünüyorum.	33.6	34.6	18	11.4	2.4	3.85	1.08
Bütçeden üniversitelere ayrılan kısmı yeterli buluyorum.	35.1	30.8	12.8	16.1	5.2	3.74	1.23
Üniversiteler kendi finansal kaynaklarını oluşturmaktadır.	3.3	8.1	11.8	36.5	40.3	1.97	1.07
Üniversitenin özerkliği ile para kazanması arasında doğrusal ilişki vardır.	7.1	11.8	21.3	36	23.7	2.42	1.17
Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır.	4.3	9	8.5	39.3	38.9	2.00	1.10
Yükseköğretim finansmanı devlet tarafından karşılanması gereken bir kamu hizmetidir.	6.2	24.6	19.9	42.7	6.6	2.81	1.07


Tablo 3. Girişimci üniversite ve üniversite-sanayi işbirliğine ilişkin görüşler.

Önergeler	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ortalama	Standart sapma
Finansal kaynaklarını kendisi oluşturan üniversite girişimcidir.	6.6	15.6	19	36	22.7	2.47	1.19
Girişimci üniversite modeli ile devlet üniversiteleri kamusal niteliğinden uzaklaşmaktadır.	18.5	38.9	2.3	15.2	6.2	3.48	1.13
Devlet üniversitelerinin kamusal niteliğinden uzaklaşmasını olumlu buluyorum.	18	25.6	21.3	25.1	10	3.16	1.26
Üniversite-sanayi işbirliği gereklidir.	5.7	4.7	3.3	23.7	62.6	1.67	1.12
Üniversite sanayinin ihtiyaç duyduğu araştırmalara öncelik vermelidir.	2.8	15.2	7.6	34.1	40.3	2.06	1.15
Üniversitenin para kazanması gereklidir.	8.1	9.5	13.7	38.4	30.3	2.26	1.21

Tablo 3'te üniversite üst yönetimlerinin girişimci üniversite ve üniversite-sanayi işbirliğine yönelik yaptıkları önermeleri değerlendirme durumları görülmektedir. Katılımcıların %58.7'lik kısmı finansal kaynaklarını kendisi oluşturan üniversiteleri girişimci üniversite olarak tanımlamıştır. Yüzde 57.4'lük bir kısım girişimci üniversite modelinin devlet üniversitelerinin kamusal kimliğinden uzaklaştırdığı yönündeki önermeye katılmamıştır. "Devlet üniversitelerinin kamusal niteliğinden uzaklaşmasını olumlu buluyorum" şeklindeki önermeye katılımcıların %43.6'sı olumsuz, %35.1'lik kısmı olumlu görüş bildirmiştir. Üniversite-sanayi işbirliğinin gerekliliği olduğunu düşünenlerin oldukça yüksek oranda (%86.3) olduğu belirlenmiştir. Yüzde 74.4'lük bir çoğunluk üniversitelerin sanayinin ihtiyaç duyduğu araştırmalara öncelik vermesi ve %68.7'si üniversitenin para kazanması gerektiğini düşünmektedir. Genel olarak önermelere verilen cevaplara bakıldığında, üniversite yöneticilerinin finansal kaynaklarını oluşturan üniversitelerin girişimci kimlik kazanabileceği bunun yolunun da üniversite-sanayi işbirliğinden geçtiğini düşündükleri söylenebilir.

Tablo 4'de katılımcıların üniversitelerin ticari faaliyetler içinde yer almasını akademik kapitalizm olarak yorumlayan görüşlere üniversite yönetimlerinin nasıl baktığını belirlemeye yönelik geliştirilen önermelere gerçekleştirilen katılım oranları görülmektedir. "Parasal olarak gelir elde eden üniversitelerin

eğitim kalitesine duyulan güven azalmaktadır" görüşüne katılımcıların %65.4'ü katılmamıştır. "Üniversite-sanayi işbirliğinin etik açıdan sakıncaları olabilir" görüşüne katılımcıların %71.6'sı olumsuz yönde görüş bildirerek sanayi ile yapılacak ortak girişimlerin etik açıdan sakınca doğurmayacağı yönünde düşüncelerini aktarmışlardır. "Üniversite-sanayi işbirliği üniversitenin özerk yapısına zarar verir" görüşüne katılımcıların %79.6'sı katılmamıştır. Literatürde bazı yazarlar ticari faaliyetler içinde yer alan üniversitelerin yeterince özgür davranamayacağı öne sürmektedir. Bu önermenin katılım düzeyi üniversite yönetimlerinin oldukça büyük çoğunluğunun bu yazarlara katılmadığını göstermektedir. Günümüzde, üniversite-sanayi işbirliğinin yoğun olarak yaşandığı yerler teknoparklardır. Teknoparklar, bir üniversite veya araştırma kurumu öncülüğünde üretilen bilginin ticarileştirilmesine imkân sağlamak ve böylece katma değeri yüksek ürünler elde etmek suretiyle bölge ve ülke kalkınmasına katkı sağlamayı amaç edinen; Ar-Ge ve inovasyon temelli işletmeleri bünyesinde barındıran, yönetici işletme tarafından yönetilen ve mevzuatında öngörülen bir takım destek mekanizmalarına sahip ortamlardır (Alkibay ve ark., 2012, s. 65) Katılımcıların %80.6'sı Teknoparkların üniversiteler için gerekli olduğu görüşündedir. Katılımcıların %34.6'sı Vakıf üniversitelerine yapılan devlet yardımlarının kesilmesi gerektiği düşüncesine katılırken %41.2'si bu görüşe katılmamıştır.

Tablo 4. Üniversite-sanayi işbirliği hakkındaki çekinceler.

Önergeler	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ortalama	Standart sapma
Parasal olarak gelir elde eden üniversitelerin eğitim kalitesine duyulan güven azalmaktadır.	29.4	36	13.7	15.6	5.2	3.68	1.19
Üniversite-sanayi işbirliğinin etik açıdan sakıncaları olabilir.	34.6	37	13.3	10.4	4.7	3.86	1.14
Üniversite-sanayi işbirliği üniversitenin özerk yapısına zarar verir.	50.2	29.4	8.1	5.2	7.1	4.10	1.19
Teknoparkların üniversiteler için gerekli olduğunu düşünüyorum.	7.6	6.6	5.2	30.8	49.8	1.91	1.22
Vakıf üniversitelerine yapılan devlet yardımlarının kesilmesi gerekir.	16.1	25.1	24.2	16.1	18.5	3.04	1.34

Tablo 5. İdari görev açısından önermelere katılımlar.

Üniversiteler kendi finansal kaynaklarını oluşturmaktadır.						
Görev	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 29.063 p<0.05
Rektör	5	3	0	1	1	10
Rektör Yardımcısı	33	31	2	1	1	68
Rektör Danışmanı	12	13	7	1	3	36
Yönetim Kurulu Üyesi	35	30	16	14	2	97
Toplam	85	77	25	17	7	211

Yükseköğretim finansmanı devlet tarafından karşılanması gereken bir kamu hizmetidir.						
Görev	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 22.028 p<0.05
Rektör	0	2	2	5	1	10
Rektör Yardımcısı	3	40	9	10	6	68
Rektör Danışmanı	1	12	8	13	2	36
Yönetim Kurulu Üyesi	10	36	23	24	4	97
Toplam	14	90	42	52	13	211

Katılımcıların demografik durumları ile görüşleri arasındaki ilişkiler ki-kare testi yapılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Tablo 5'te üniversitedeki idari pozisyonları ile önermelere katılım düzeyleri arasındaki bağıntı irdelenmiştir. Tablo 2'de %76.8 oranında pozitif katılım gören "Üniversiteler kendi finansal kaynaklarını oluşturmaktadır" önermesine idari görev açısından bakıldığında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür. Rektör (%80) ve Rektör yardımcılarının (%94) diğer idari görevlerde bulunan kişilere göre bu önermeye daha fazla katıldıkları görülmüştür.

Ankete katılan idarecilerin "Yükseköğretim finansmanı devlet tarafından karşılanması gereken bir kamu hizmetidir" konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu Tablo 5'te görülmektedir. Rektörler %60 oranında

bu görüşe katılmazken, rektör yardımcılarının %63'ü bu görüşe destek vermiştir. Bu durumda üniversite üst yönetim kadrolarında ciddi görüş ayrılıkları olduğunu söylenebilir. Diğer önermelerle ilgili yapılan testlerde idari gruplandırmalar açısından istatistiksel olarak anlamlı sonuçlara ulaşılmamıştır.

Katılımcıların sahip oldukları akademik alanları bakımından yapılan gruplandırmaya göre, sadece "Üniversitenin para kazanması gereklidir" önermesi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Tablo 6).

Genel olarak %68.7 (Tablo 3) düzeyinde kabul gören önermeye Sosyal Bilimlere (%52) nazaran Mühendislik ve Tıp alanındaki katılımcıların daha fazla (%75) olumlu görüş bildirdikleri tespit edilmiştir (p<0.05).

Tablo 6. Akademik alan açısından önermelere katılımlar.

Üniversitenin para kazanması gereklidir.						
Alan	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 24.265 p<0.05
Sosyal Bilimler	15	21	15	11	7	69
Mühendislik	20	28	8	3	4	63
Tıp	5	13	1	1	4	24
Diğer	24	19	5	5	2	55
Toplam	64	81	29	20	17	211

■ **Tablo 7.** Girişimci üniversite kavramı açısından önermelere katılımlar.

Üniversite-sanayi işbirliğinin etik açıdan sakıncaları olabilir.						
Girişimcilik	Kesinlikle katılıyor	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 11.826 p<0.05
Evet	8	20	20	74	60	182
Hayır	2	2	8	4	13	29
Toplam	10	22	28	78	73	211

“Girişimci üniversite kavramını daha önceden duydunuz mu?” sorusuna verilen cevaplara göre yapılan grupların önermelere verdikleri cevaplar incelendiğinde önermeler arasında istatistiksel olarak anlamlı sonuca ulaşılmıştır (■ Tablo 7).

■ Tablo 7 incelendiğinde, “Üniversite-sanayi işbirliğinin etik açıdan sakıncaları olabilir” görüşüne girişimci üniversite kavramını daha önceden bilenlerin (%73.6) ve girişimci üniversite kavramını daha önceden bilmeyenlerin (%58.6) yarısından fazlası olumsuz görüş bildirdiği, girişimci üniversite kavramını daha önceden bilmeyenlerin %27.5’inin kararsız olduğu görülmektedir.

Katılımcıların mensubu oldukları üniversitelerin öğrenci sayıları açısından yapılan sınıflandırmada, üç önermeye verilen cevapların istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir (■ Tablo 8).

“Girişimci üniversite modeli ile devlet üniversiteleri kamusal niteliğinden uzaklaşmaktadır.” önermesine öğrenci sayısı bakımında daha küçük olan üniversitelerin büyük üniversitelere göre daha az katıldıkları ■ Tablo 8’de görülmektedir. Bu durum küçük ölçekteki üniversitelerin “girişimci üniversite” modeline daha istekli oldukları şeklinde ifade edilebilir.

“Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır” önermesine en fazla katılım (%91.6) 10-20 bin aralığında öğrenciye sahip üniversite yöneticileri tarafından olurken, en az katılım 30-40 bin (%58.6) aralığında öğrenciye sahip üniversitelerin yöneticileri tarafından olmuştur (■ Tablo 8). Aynı durum “Üniversite-sanayi işbirliği gereklidir” önermesi için de geçerlidir. 10-20 bin aralığındaki üniversitelerin yöneticileri (%95.8) en fazla katılımı, 30-40 bin aralığındaki üniversitelerin yöneticileri (%65.5) en az katılımı göstermişlerdir.

■ Tablo 9’da, katılımcıların mensubu oldukları üniversitelerin coğrafi olarak bulundukları bölgede organize sanayi bölgesinin olup olmamasına göre önermelere katılım oranları görülmektedir. Organize Sanayi Bölgesi (OSB) var olan üniversite yöneticilerinin (38.8%) “Devlet üniversiteleri son yıllarda girişimci üniversite modelini benimsemektedir” önermesine pozitif katılımı, OSB olmayan üniversitelere (%53.8) göre daha

düşüktür. Bu farklılık ($p<0.05$) istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur. “Üniversitenin para kazanması gereklidir” şeklindeki önermeye de OSB bulunan üniversite katılımcılarının (%69,1), diğerine göre (%61.5) daha fazla pozitif katılım sağladığı ve bu farkın istatistiksel olarak ($p<0.05$) anlamlı olduğu görülmektedir. OSB bulunmayan yerlerdeki üniversite yöneticilerinin yüzde 15.3’lük kısmının önermeye kararsız yaklaşımı söz konusudur.

■ Tablo 10’da geçmişte üniversite dışındaki faaliyetlerden gelir elde eden ve etmeyen katılımcıların önermelere yaklaşımları açısından istatistiksel olarak anlamlı bulunan iki önerme görülmektedir. “Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır” görüşüne geçmişte üniversite dışı faaliyetlerinden gelir elde eden katılımcıların (%83.6) diğerlerine göre (%73.9) daha fazla olumlu baktığı görülmüştür. İstatistiksel olarak ($p<0.05$) anlamlı kabul edilen bu durum sanayi tecrübesi fazla olan katılımcıların üniversitelerinin gelişmesi için kaynak arama çabalarına daha fazla önem verdikleri şeklinde ifade edilebilir. “Üniversite-sanayi işbirliği üniversitenin özerk yapısına zarar verir” görüşüne daha önceden üniversite dışından gelir elde eden grubun (%88) diğer gruba göre (%73.1) daha fazla olumsuz yaklaştığı görülmüş ve bu durum istatistiksel olarak ($p<0.05$) anlamlı bulunmuştur. Üniversite dışındaki faaliyetlerinden daha önceden gelir elde etmiş olan katılımcıların sanayi ile daha yakın ilişki içinde olduğu ve piyasayı daha yakından tanıdığı göz önüne alındığında sanayi işbirliği ile gerçekleştirilen faaliyetlerin üniversitenin özerk yapısına zarar vermeyeceği yönünde katılım düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olması girişimci üniversite algısını destekleyici bir durum olarak yorumlanabilir.

Katılımcıların önermeleri verdikleri cevapların cinsiyetlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya koyma durumları incelendiğinde, sadece iki önermede bu durumun söz konusu olduğu görülmüştür (■ Tablo 11.). “Üniversite sanayinin ihtiyaç duyduğu araştırmalara öncelik vermelidir” görüşüne kadın katılımcıların %58.3, erkek katılımcıların %76.4 düzeyinde olumlu yaklaştıkları ve kadınların (%20.8) erkeklere göre (%5.8) yaklaşık olarak dört kat daha kararsız oldukları ■ Tab-

Tablo 8. Öğrenci sayıları açısından önermelere katılımlar.

<i>Girişimci üniversite modeli ile devlet üniversiteleri kamusal niteliğinden uzaklaşmaktadır.</i>						
Öğrenci sayısı (x1000)	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 33.973 p<0.01
1-10	1	5	13	18	9	46
10-20	0	4	3	12	5	24
20-30	8	4	11	12	3	38
30-40	2	3	9	11	4	29
40+	2	16	9	29	18	74
Toplam	13	32	45	82	39	211
<i>Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır.</i>						
Öğrenci sayısı (x1000)	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 29.100 p<0.05
1-10	18	18	5	4	1	46
10-20	15	7	0	2	0	24
20-30	9	18	5	5	1	38
30-40	10	7	2	6	4	29
40+	30	33	6	2	3	74
Toplam	82	83	18	19	9	211
<i>Üniversite-sanayi işbirliği gereklidir.</i>						
Öğrenci sayısı (x1000)	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 30.369 p<0.05
1-10	23	16	2	1	4	46
10-20	16	7	0	1	0	24
20-30	32	4	1	0	1	38
30-40	14	5	1	4	5	29
40+	47	18	3	4	2	74
Toplam	132	50	7	10	12	211

lo 11’de görülmektedir. Öte yandan kadınların tamamı (%100) “Üniversite-sanayi işbirliği gereklidir” görüşüne katılırken bu oran erkek katılımcılarda %84.4 seviyesindedir. Sonuçlar oldukça yüksek düzeyde üniversite-sanayi işbirliğinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Katılımcıların görüşleri arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılan korelasyon testi sonucunda ■ Tablo 12’de görülen sekiz adet ilişkinin varlığı ortaya çıkmıştır. En güçlü ilişki ($r=0.73$, $p<0.01$) “Üniversitenin para kazanması gereklidir” ve “Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır” görüşleri arasında tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra “Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır” görüşü (2,4,5,6) dört adet farklı görüşle istatistiksel olarak anlamlı ilişki içindedir. Bu dört farklı görüşe bakıldığında, üniversitelerin gelişimi için katılım-

cıların üniversitelerin kendi ayakları üzerinde durması gerektiği konusunda hemfikir olduğu söylenebilir.

■ Tablo 12’deki sonuçlara genel olarak bakıldığında üniversitenin kendi kaynaklarını üretmesinin gerekliliği ile üniversitenin gelişmesi ve özerkliği arasında düşünce paralellliği görülmektedir. Üniversite yönetimleri gerek teknoparklar gerekse diğer üniversite-sanayi merkezli faaliyetlerle gelir etmek ve kendilerini bu şekilde finanse etme eğilimi içindedirler. Mali özgürlüğü olan üniversitelerin bilimde daha başarılı olan özerk yapılara kavuşacağı kanısı genel olarak hakim görüştür.

Sonuç

Gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede farklı politika ve uygulamaları bulunan “girişimci üniversite” modeli tekno-


Tablo 9. OSB'nin mevcudiyeti açısından önermelere katılımlar.

<i>Devlet üniversiteleri son yıllarda girişimci üniversite modelini benimsemektedir.</i>						
OSB	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 11.000 p<0.05
Var	12	61	75	39	11	198
Yok	4	3	3	2	1	13
Toplam	16	64	78	41	12	211
<i>Üniversitenin para kazanması gereklidir.</i>						
OSB	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 9.772 p<0.05
Var	57	80	27	17	17	198
Yok	7	1	2	3	0	13
Toplam	64	81	29	20	17	211

lojik ve ekonomik büyüme açısından çok önemlidir (Farsi ve ark., 2012). Türkiye'deki kamu üniversitesi tepe yöneticilerinin bu önemli kavramla ilgili görüşlerinin belirlenmesi ve demografik özellikleri ile ilişkilerinin araştırılması amacıyla yapılan bu çalışmada; yöneticilerin çoğunluğunun özerklik ve finansman konusunda mevcut durumun değişmesi, üniversitelerde gelişme için yeni fon ve kaynaklar bulabilen "girişimci üniversite" modelinin benimsenmesi konusunda istekli oldukları görülmektedir. Buna paralel olarak kendi kaynaklarını oluşturabilen üniversitelerin gelişme daha açık olacağı ve girişimci olarak sayılabileceği görüşü kabul görmüştür. Araştırma sonuçları, katılımcıların tamamına yakının üniversite-

sanayi işbirliğinin ve teknoparkların gerekli olduğu görüşünü savunduğunu göstermektedir.

Üniversite-sanayi işbirliği ile sanayinin ihtiyaçları yönünde araştırma yapmaya önem veren girişimci üniversitelerin bu faaliyetlerinden gelir elde etmelerinin doğal karşılandığı bu durumun üniversiteye duyulan güveni azaltmayacağı, etik açıdan sıkıntı doğurmayacağı ve üniversitenin özerk yapısında zarar vermeyeceği yönünde kanaatin vârolduğu araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Ülke kalkınması için zorunluluk olan üniversite-sanayi işbirliğine önem veren girişimci üniversite modelini kamu üni-

Tablo 10. Üniversite dışındaki faaliyetlerden gelir elde etme açısından önermelere katılımlar.

<i>Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır.</i>						
Üniversite dışı faaliyet geliri	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 10.205 p<0.05
Evet	41	36	10	4	1	92
Hayır	41	47	8	15	8	119
Toplam	82	83	18	19	9	211
<i>Üniversite-sanayii üniversitenin özerk yapısına zarar verir.</i>						
Üniversite faaliyet faaliyet geliri	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 14.585 p<0.01
Evet	6	1	4	23	58	92
Hayır	9	10	13	39	48	119
Toplam	15	11	17	62	106	211

Tablo 11. Cinsiyet açısından önermelere katılımlar.

Üniversite sanayinin ihtiyaç duyduğu araştırmalara öncelik vermemelidir.						
Cinsiyet	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 10.247 p<0.05
Kadın	5	9	5	5	0	24
Erkek	80	63	11	27	6	187
Toplam	85	72	16	32	6	211
Üniversite-sanayi işbirliği gereklidir.						
Cinsiyet	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Ki-kare (χ^2) 9.627 p<0.05
Kadın	13	11	0	0	0	24
Erkek	119	39	7	10	12	187
Toplam	132	50	7	10	12	211

versiteleri üst yönetimlerinin benimsediği ve bu yönde gelecekte sanayi ile işbirliğine sıcak baktıkları araştırma neticesinde tespit edilmiştir.

Katılımcıların demografik özellikleri açısından görüşleri değerlendirildiğinde, üniversitelerin finansal kaynaklarını yaratmaları konusunda rektörlerin diğer idari görevlerdeki katı-

lımcılara; akademik alan açısından ise mühendis ve tıpçıların, sosyal bilimcilere göre daha istekli olduğu belirlenmiştir. Öğrenci açısından daha küçük (10-20 bin) ölçekte olan üniversite mensuplarının büyük üniversitelerdeki mevkidaşlarına göre üniversite-sanayi işbirliğine daha fazla önem verdiği ve kendi kaynağını yaratan üniversitelerin gelişmeye daha açık olacağı görüşünü benimsedikleri ortaya çıkmıştır.

Tablo 12. Görüşler arasındaki ilişkiler (Korelasyon testi).

1	Üniversitelerde değişim zorunludur. Üniversiteler kendi finansal kaynaklarını oluşturmalıdır.	r=0.58 p<0.01
2	Finansal kaynaklarını kendisi oluşturan üniversite girişimcidir. Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır.	r=0.50 p<0.01
3	Finansal kaynaklarını kendisi oluşturan üniversite girişimcidir. Üniversite sanayinin ihtiyaç duyduğu araştırmalara öncelik vermemelidir.	r=0.50 p<0.01
4	Üniversite sanayinin ihtiyaç duyduğu araştırmalara öncelik vermemelidir. Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır.	r=0.54 p<0.01
5	Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır. Üniversitenin para kazanması gereklidir.	r=0.73 p<0.01
6	Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır. Üniversitenin özerkliği ile para kazanması arasında doğrusal ilişki vardır.	r=0.56 p<0.01
7	Üniversitenin para kazanması gereklidir. Üniversitenin özerkliği ile para kazanması arasında doğrusal ilişki vardır.	r=0.52 p<0.01
8	Üniversite-sanayi işbirliği gereklidir. Teknoparkların üniversiteler için gerekli olduğunu düşünüyorum.	r=0.58 p<0.01



Katılımcılar cinsiyetleri bakımında gruplandırıldığında, kadın yöneticilerin erkek yöneticilere göre daha fazla oranda üniversite-sanayi işbirliğine eğilimli olduğu belirlenmiştir.

Dünya çapında rekabet edebilecek üniversitelerin yaratılabilmesi, bilimsel araştırmaların ekonomik değere dönüşmesi ve ekonomiye katkı sağlaması için üniversite-sanayi işbirliğine önem veren girişimci üniversiteleri teşvik edecek, üniversite-sanayi işbirliği eksenli proje yapan öğretim elemanlarını destekleyecek hukuki ve idari düzenlemelerin yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın kısıtlarından olan katılımcı sayısı (211 yönetici) ve anket formundaki soruların sınırlılığı araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi sırasında göz önüne alınmalıdır. Bu araştırma kısıtlarına rağmen Türkiye’de bu alanda gerçekleştirilen ilk saha çalışması özelliğini taşımaktadır ve bundan sonraki benzer çalışmalara katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Kaynaklar

- Aalerud, K. (2004). *From research university to business enterprise. The significance of intellectual property protection strategies when science becomes commerce*. Master of Philosophy in Higher Education, University of Oslo.
- Alkibay, S., Orhaner, E., Korkmaz, S. ve Ermeç Sertoğlu, A., (2012). Üniversite sanayi işbirliği çerçevesinde teknoparklar, yönetsel sorunları ve çözüm önerileri. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi/Journal of Economics and Administrative Sciences*, 26(2), 65-90.
- Altınsoy, S. (2011). Yeni devlet üniversitelerinin gelişimi: Sorunlar ve politika önerileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(2), 98-104.
- Altmann, A., and Ebersberger, B. (Eds.). (2013). *Universities in change. Managing higher education institutions in the age of globalization*. New York: Springer.
- Aslan, G. (2010). *Öğretim üyelerinin girişimci üniversite ve üniversite sanayi işbirliği kavramlarına ilişkin görüşleri*. International Conference on New Trends in Education and Their Implications (pp. 179-185). November 11-13, 2010, Antalya, Türkiye.
- Bayrak, S. ve Halis, M. (2003). Öğretim elemanları ve sanayici açısından üniversite-sanayi işbirliğinin değerlendirilmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 64-85.
- Bok, D. (2007). *Piyasa ortamında üniversiteler. Yüksek öğretimin ticarileşmesi* (B. Yıldırım, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Clark, R. B. (2004). Delineating the character of the entrepreneurial university. *Higher Education Policy*, 17, 355-370.
- Çetin, M. (2007). Bölgesel kalkınma ve girişimci üniversiteler. *Ege Akademik Bakış*, 7(1), 217-238.
- Dan, M. C. (2013). Why should university and business cooperate? A discussion of advantages and disadvantages. *International Journal of Economic Practices and Theories*, 3(1), 67-74.
- Etzkowitz, H. (2012). Triple helix clusters: boundary permeability at university-industry-government interfaces as a regional innovation strategy. *Environment and Planning-Part C*, 30(5), 766.
- Farsi, J. Y., Imanipour, N., and Salamzadeh, A. (2012). Entrepreneurial university conceptualization: Case of developing countries. *Global Business and Management Research: An International Journal*, 4(2), 193-204.
- Guerrero, M., and Urbano, D. (2012). The development of an entrepreneurial university. *The Journal of Technology Transfer*, 37(1), 43-74.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kilidbari, S. T., Eshkiki, M. R., Talap, M. H. N., Sodagarian, F., Yousefi M. G. R., Rahimi, F., Attar, P. A., and Kiaei, M. (2013). University and entrepreneurial characteristics. *Arabian Journal of Business and Management Review (OMAN Chapter)*, 2(6), 58-64.
- Kiper, M. (2010). *Dünyada ve Türkiye’de üniversite-sanayi işbirliği*. Ankara: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı Yayını.
- Mautner, G. (2004). *The Entrepreneurial University: A Discursive Profile of a Higher Education Buzzword, Working Papers, Vienna University, Austria*, 1-45.
- McAdam, R., Miller, K., McAdam, M., and Teague, S. (2012). The development of university technology transfer stakeholder relationships at a regional level: Lessons for the future. *Technovation*, 32(1), 57-67.
- Miller, D. J., and Acs, Z. J. (2013). Backing the horse or the jockey? University knowledge commercialization in the entrepreneurial age. In Baycan T, (Ed.), *Knowledge commercialization and valorization in regional economic development* (pp. 23-45). Cheltenham Glos: Edward Elgar Publishing.
- Minguillo, D., and Thelwall, M. (2013). The entrepreneurial role of the university: A link analysis of York Science Park. In Noyons, E., Ngulube, P., Leta, J. (Eds.), *Proceedings of the ISSI 2001 Conference – 13th International Conference of the International Society of Scientometrics & Informetrics* (pp. 570-583). July 4-8, 2011, Durban, South Africa.
- Mohar, Y., and Jain, K. (2007). The emergence of entrepreneurial university. *The Business Wallpaper*, 2(3), 1-6.
- Mok, K. H. (2012). The quest for innovation and entrepreneurship: the changing role of university in East Asia. *Globalisation, Societies and Education*, 10(3), 317-335.
- Odabaşı, F., Fırat, M., İzmirli, S., Çankaya, S. ve Mısırlı, Z. A. (2010). Küreselleşen dünyada akademisyen olmak. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 127-142.
- Odabaşı, F. ve Odabaşı, Y. (2004). Girişimci üniversitelere doğru. *Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi*, 18(913), 20-21.
- Odabaşı Y. (2008). Meslektaş girişimci üniversite ve yönetimi: Türk Üniversiteleri için bir model önerisi. 2nd International Congress on Entrepreneurship. 7-10 Mayıs 2008, Bishkek, Kırgızistan. 30 Ocak 2012 tarihinde <<http://yavuzodabasi.blogspot.com/2008/05/meslekta-giriminiversite-ve-yonetimi.html>> adresinden erişildi.
- Sakınç, S. ve Aybarç Bursalıoğlu, S. (2012). Yükseköğretimde küresel bir değişim: Girişimci üniversite modeli. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 92-99.
- Torun, İ. ve Öztürk, S. (2013). Yükseköğrenimin etkinleştirilmesi ve taşra üniversitelerinin önemi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(1), 197-208.
- Yücebalkan, B., Kanbak A. ve Güvenç, D. (2010). *Akademik kapitalizm örneği: Üniversitelerde akıllı kart uygulaması*. 5. Karaburun Bilim Kongresi. 2-5 Eylül 2010, Mordoğan, Karaburun, İzmir, Türkiye.
- Yörük, E. E. ve Kurşunmaden, F. İ. (2010). Teknolojik yenilik yaratma ve Türkiye’de üniversite sanayi işbirliği. *Journal of Azerbaijani Studies*, 10(6), 656-666.

■ Ek 1. Anket formu

Girişimci üniversite ile ilgili ifadelere katılımınızı, 1 = Kesinlikle katılıyorum, 5 = Kesinlikle katılmıyorum olacak şekilde, sizin görüşünüze en uygun sayıyı işaretleyerek belirtiniz.

	1 Kesinlikle katılıyorum	2 Katılıyorum	3 Kararsızım	4 Katılmıyorum	5 Kesinlikle katılmıyorum
1. Üniversitelerde değişim zorunludur.					
2. Üniversiteler kendi finansal kaynaklarını oluşturmaktadır.					
3. Yükseköğretim finansmanı devlet tarafından karşılanması gereken bir kamu hizmetidir.					
4. Devlet üniversiteleri son yıllarda girişimci üniversite modelini benimsemektedir.					
5. Girişimci üniversite modeli ile devlet üniversiteleri kamusal niteliğinden uzaklaşmaktadır.					
6. Devlet üniversitelerinin kamusal niteliğinden uzaklaşmasını olumlu buluyorum.					
7. Devlet üniversitelerinin amacı sadece eğitim vermektir. Para kazanmak değildir.					
8. Parasal olarak gelir elde eden üniversitelerin eğitim kalitesine duyulan güven azalmaktadır.					
9. Üniversitelerin yeterince özerk olduğunu düşünüyorum.					
10. Bütçeden üniversitelere ayrılan kısmı yeterli buluyorum.					
11. Finansal kaynaklarını kendisi oluşturan üniversite girişimcidir.					
12. Üniversite sanayinin ihtiyaç duyduğu araştırmalara öncelik vermelidir.					
13. Kendi kaynağını yaratan üniversiteler gelişmeye açıktır.					
14. Üniversitenin para kazanması gereklidir.					
15. Üniversitenin özerkliği ile para kazanması arasında doğrusal ilişki vardır.					
16. Üniversite-sanayi işbirliği gereklidir.					
17. Üniversite-sanayi işbirliği üniversitenin özerk yapısına zarar verir.					
18. Teknoparkların üniversiteler için gerekli olduğunu düşünüyorum.					
19. Üniversite-sanayi işbirliğinin etik açıdan sakıncaları olabilir.					
20. Vakıf üniversitelerine yapılan devlet yardımlarının kesilmesi gerekir.					